

Fiorenzo Namèche, Light to Light
J. Philippe Cols, communicatie

Het lichtplan als leidraad

De aard van het licht van 2030 wordt vandaag bedacht. Maar hoe met de planning omgaan als je weet dat een groot deel van de huidige lichtbronnen het binnen tien tot twintig jaar zal afleggen tegen meer efficiënte bronnen? Hoe beantwoorden aan de behoeften van vandaag en morgen inzake veiligheid en sfeerschepping? Het lichtplan is hét werkinstrument om keuzes te maken in het kader van de duurzame ontwikkeling.

Licht is allesbepalend. Het daglicht dat alles overheerst, levert in de loop van de dag een aantal scenario's op. Daar zijn we mee vertrouwd, we hebben die leren interpreteren en wisten ons leven te organiseren in functie van het ochtend-, middag- en avondlicht.

Kunstlicht maakte het mogelijk om dit dagritme te doorbreken. Het huidige probleem is dat we stadskernen, woonwijken, industriezones en verkeersassen nagenoeg op dezelfde manier verlichten. We hebben het begrip scenario uit het oog verloren.

Het gewenste licht, optimaal rendement

Een goed scenario heeft een sterke structuur. Die loopt als een rode draad door het verhaal en bindt de verschillende scènes aan mekaar. Wil een stad, dorp of wijk leefbaar zijn, dan moet het een leesbare structuur hebben. Zo zorgt een hiërarchie tussen straten ervoor dat elke gebruiker op een logische wijze zijn weg vindt door het weefsel en op een natuurlijke manier aanvoelt in welk soort deel van de gemeente hij of zij zich bevindt.

Ook licht zal 's nachts bijdragen tot een correcte lezing van die structuur. Een kleine intimistische steeg wordt

niet op dezelfde manier verlicht als een verkeersas. Hierin gaan planning en rationeel energieverbruik hand in hand. Gebruik van de juiste lichtbron en armatuur op elke specifieke plek zorgt ervoor dat de gebruiker telkens het gewenste licht krijgt. Niet alleen staat de hoeveelheid licht op die manier in functie van de plaatselijke situatie, maar de gebruiker krijgt ook het nodige lichtcomfort om bijvoorbeeld waar nodig gezichten te kunnen herkennen.

Vroeger werd dit principe zelden toegepast, lichtwaarden werden vaak lineair doorgetrokken. Deze situatie meteen omkeren en tegelijk ingrijpen in heel de publieke ruimte is niet mogelijk. Maar aan de hand van het lichtplan kan per plek een vergelijking worden gemaakt tussen het actuele verbruik en het verbruik na renovatie. Al gauw zal blijken waar de noodzaak voor een aanpassing van de uitrusting het meest acuut is. Lichtplanning is

planning op korte, middellange en lange termijn.

Niet vervreemdend

De scenografie zorgt ervoor dat elke scène goed herkenbaar is. Een beeld van een slaapkamer in een film vertelt de kijker meteen heel wat anders dan een shot in een statige eetkamer. Hetzelfde gebeurt wanneer we door de straten lopen. We kijken, interpreteren en evalueren de situatie, en herkennen de ruimte als deel van de werkomgeving, de woonruimte of het ontspanningsgebied enzovoort. Hierin speelt de hele inrichting een rol. Bij nacht is licht daarin een essentiële factor. Met het spel van licht en donker, verlichting van accenten zoals gevels, bomen of een zitplek krijgt de ruimte weer een gezicht. Belangrijk daarbij is de herkenning van de plek. Maar dat de ruimte 's nachts een andere sfeer uitademt dan overdag is logisch en zelfs wenselijk. Of het nu om een vrolijk, dramatisch of functioneel en sereen klimaat gaat, ligt aan de keuzes van de lichtontwerper. Alleen zal hij erover waken dat kunstlicht de vervreemding niet in de hand werkt. Integendeel het nachts scenario moet rust brengen, klaarheid scheppen en zorgen voor een vlot begrip van de structuur van de stad of de gemeente.

Plan in lagen

Of je nu het lichtconcept voor een hele stad, een wijk of een dorp uitwerkt, maakt weinig uit, je kan niet voorbij aan het stedenbouwkundige of landschappelijke onderzoek. De eerste laag daarin is een synthese van de historische structuur en de morfologie van bebouwing en landschap. Daar bovenop, in de tweede laag, komen de bestaande structuur- en bestemmingsplannen met de toekomstvisie te liggen. In de derde laag liggen verkeersafwikkeling, voetgangerscirculatie,

verblijfsgebieden en knooppunten vast. Daarna komt het eigen onderzoek ter plaatse aan bod. Wat dat precies inhoudt op stedenbouwkundig vlak hangt sterk af van plaats tot plaats. Maar overal heb je invalswegen, belangrijke kruispunten, poortsites, zichten, open ruimtes, torens of andere bakens, lijnvormige elementen zoals spoorwegen, rivieren of kanalen met hun bruggen en overgangen, strategisch gelegen pleinen. Dit omvangrijke deel van de studie laat in zijn geheel toe om een logisch en leesbaar hiërarchisch verband tussen de onderdelen van de publieke ruimte vast te leggen in samenwerking met de opdrachtgever.

Leidraad voor de toekomst

Het lichtplan is geen uitvoeringsplan, maar een leidraad voor toekomstige ontwikkelingen. De realisatie kan zich over een periode van één, twee, vijf tot tien jaar uitspreiden. Buiten nieuwe verkavelingen gaat het daarom in de meeste gevallen om een renovatieplan. De studie vertrekt van de bestaande situatie (opmeten en evalueren van de esthetische en technische kwaliteiten van de uitrusting; meten van het lichtrendement en het energieverbruik) en streeft naar een duurzaam toekomstbeeld. Hoewel de technische specificaties (type lichtbron en inplanting, lichtpunthoogte, verwacht lichtrendement, kleurtemperatuur van het licht, energieverbruik enzovoort) bepaald worden, staan ruimtelijke kwaliteiten en de beleving voorop. Een vooropgesteld eindresultaat kan op een plek binnen tien jaar misschien met andere lichtbronnen op een efficiëntere manier bereikt worden. Des te beter, maar ondertussen staat het lichtplan garant voor een coherent en overzichtelijk geheel. ■

Achtergrondinformatie

Fiorenzo Namèche
Light to Light
Avenue Bel Horizon 5
1341 Ottignies
T +32 (0)2 744 23 25
info@light-to-light.com
www.light-to-light.com

's Nachts draagt verlichting bij tot een leesbare structuur van de omgeving